

DDK-611-1/17/JS

Warszawa, 06.02.2017

POSTANOWIENIE

I. Na podstawie art. 49 ust. 1 w związku z art. 99b ust. 2 w związku z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczyna wobec Banku Zachodniego WBK Spółki Akcyjnej z siedzibą we Wrocławiu **postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone** w związku ze stosowaniem przez Bank we wzorcach umów, aneksach do umów kredytu i pożyczek hipotecznych waloryzowanych/indeksowanych/denominowanych do walut obcych, postanowień umownych o treści:

A. „1. Bank ustala wysokość obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz w oparciu o kurs średni Banku. Stosowane przez Bank kursy walutowe publikowane są w Tabeli kursów Banku.

2. Kurs średni Banku (publikowany w Tabeli kursów Banku) ustalany jest w następujący sposób: jest to średni kurs walutowy dla poszczególnych walut na rynku międzybankowym, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży danej waluty, oferowanych przez profesjonalnych użytkowników rynku walutowego, obliczany jest w oparciu o aktualny w chwili publikacji Tabeli kurs kupna oraz kurs sprzedaży, zgodnie z wzorem: $[\text{kurs kupna} + \text{kurs sprzedaży}] / 2$.

3. Kursy walutowe na rynku międzybankowym dla poszczególnych walut są prezentowane na stronie internetowej Reuters. Wartość kursu średniego Banku publikowanego w Tabeli, o której mowa w ust. 1, może odbiegać o nie więcej niż 1% od kursów prezentowanych na stronie internetowej Reuters. Jeśli z jakiegokolwiek przyczyny kursy walutowe na stronie Reuters przestaną być dostępne np. w związku z zaniechaniem przez Reuters świadczenia tej usługi, Bank powiadomi o tym Kredytobiorcę/Pożyczkobiorcę i przekaze informację o innym źródle danych, które będzie prezentować kursy walut na rynku międzybankowym.

[...]

5. Kurs kupna dewiz liczony jest według wzoru $[\text{Kurs średni Banku} - \text{połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku}]$. Kurs sprzedaży dewiz liczony jest według wzoru $[\text{Kurs średni Banku} + \text{połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku}]$.”

B. „Informacja o wysokości obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz oraz o wysokości średniego kursu Banku i spreadu walutowego walutowego prezentowana jest w Tabeli, o której mowa w ust. 1. Tabela ta publikowana jest w każdy dzień roboczy, co najmniej raz dziennie i dostępna jest w oddziałach Banku, na stronie internetowej Banku i w usługach bankowości elektronicznej”,

w związku z:

„Spłata rat kapitałowo-odsetkowych z rachunku prowadzonego w PLN jest dokonywana po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla ... publikowanego w ostatniej Tabeli kursów Banku, obowiązującej w dniu spłaty”,

które to postanowienia mogą zostać uznane na za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r., poz. 380 ze zm.).

II. Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, niniejszym postanowieniem, zalicza w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z dnia 10 czerwca 2016 r. w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ww. ustawy, tj.:

1. Postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
2. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 10 czerwca 2016 r. zawiadamiające o wszczęciu postępowania wyjaśniającego;
3. Pismo Banku Zachodniego WBK Spółki Akcyjnej z siedzibą we Wrocławiu z dnia 7 lipca 2016 r. wraz z załącznikami;
4. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 28 lipca 2016 r.;
5. Pismo Banku Zachodniego WBK Spółki Akcyjnej z siedzibą we Wrocławiu z dnia 12 sierpnia 2016 r. wraz z załącznikami;
6. Pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 września 2016 r.;
7. Pismo Banku Zachodniego WBK Spółki Akcyjnej z siedzibą we Wrocławiu z dnia 23 września 2016 r.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez Banki (tj. Bank Millennium Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Polska Kasa Opieki Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank Zachodni WBK Spółkę Akcyjną z siedzibą we Wrocławiu, Bank BGŻ BNP Paribas Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Bank BPH Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku, Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Getin Noble Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, mBank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, Raiffeisen Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie) klauzul

dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.; dalej także „uokik”).

Podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje otrzymane przez Prezesa Urzędu od konsumentów, będących stroną umów o kredyty hipoteczne waloryzowane do walut obcych, dotyczące dowolności w ustalaniu przez Banki kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

W toku prowadzonego postępowania, pismem z dnia 10 czerwca 2016 r., Prezes Urzędu wystąpił do Banku Zachodniego WBK Spółki Akcyjnej z siedzibą we Wrocławiu (dalej także „Bank”) o przekazanie informacji, czy we wzorcach umów kredytów hipotecznych waloryzowanych do walut obcych lub w załącznikach do nich (m.in. regulaminach, tabelach) bądź we wzorcach aneksów stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., zamieszczane jest postanowienie dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych oraz czy konsumenci mogą zweryfikować na podstawie ww. postanowień poprawność wyliczeń stosowanych przez Bank. Tym samym pismem Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania odpowiednich wzorców umów wraz z załącznikami.

W odpowiedzi, pismem z dnia 7 lipca 2016 r. Bank poinformował, że nie posiada w ofercie dla konsumentów kredytów zabezpieczonych hipoteką waloryzowanych do walut obcych. Jednocześnie Bank wskazał, że w wyniku przejęcia byłego Kredyt Banku S.A., przejął portfel kredytów zabezpieczonych hipoteką waloryzowanych do walut obcych i w zakresie tych kredytów Bank stosuje wzorce aneksów, w których znajdują się postanowienia dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych. W załączeniu do pisma z dnia 12 sierpnia 2016 r. Bank przekazał wzorce stosowanych aneksów.

We wzorcach aneksów do umów kredytów i pożyczek hipotecznych waloryzowanych do walut obcych obowiązujących od dnia 1 lipca 2016 r., stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., przekazanych przez Bank o nazwie: „Aneks do umowy kredytu na cele mieszkaniowe Ekstralokum/ Umowy preferencyjnego kredytu na cele mieszkaniowe/ Umowy pożyczki hipotecznej Ambicja/ Umowy kredytu konsolidacyjnego-hipotecznego”, „Aneks do umowy o kredyt mieszkaniowy/ Umowy pożyczki hipotecznej”, „Aneks do Umowy kredytu na cele mieszkaniowe Ekstralokum/ Umowy preferencyjnego kredytu na cele mieszkaniowe/ Umowy pożyczki hipotecznej Ambicja/ Umowy kredytu konsolidacyjnego-hipotecznego”, „Aneks do umowy kredytu na cele mieszkaniowe Ekstralokum/ Umowy preferencyjnego kredytu na cele mieszkaniowe/ Umowy pożyczki hipotecznej Ambicja/ Umowy kredytu konsolidacyjnego-hipotecznego” oraz „Aneks do umowy kredytu na cele mieszkaniowe Ekstralokum/ Umowy pożyczki hipotecznej Ambicja/ Umowy kredytu konsolidacyjnego-hipotecznego” znajdowały się postanowienia o treści:

„1. Bank ustala wysokość obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz w oparciu o kurs średni Banku. Stosowane przez Bank kursy walutowe publikowane są w Tabeli kursów Banku.

2. Kurs średni Banku (publikowany w Tabeli kursów Banku) ustalany jest w następujący sposób: jest to średni kurs walutowy dla poszczególnych walut na rynku międzybankowym, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży danej waluty, oferowanych przez profesjonalnych użytkowników rynku walutowego, obliczany jest w oparciu o aktualny w chwili publikacji Tabeli kurs kupna oraz kurs sprzedaży, zgodnie z wzorem: $[\text{kurs kupna} + \text{kurs sprzedaży}] / 2$.

3. Kursy walutowe na rynku międzybankowym dla poszczególnych walut są prezentowane na stronie internetowej Reuters. Wartość kursu średniego Banku publikowanego w Tabeli, o której mowa w ust. 1, może odbiegać o nie więcej niż 1% od kursów prezentowanych na

stronie internetowej Reuters. Jeśli z jakiegokolwiek przyczyny kursy walutowe na stronie Reuters przestaną być dostępne np. w związku z zaniechaniem przez Reuters świadczenia tej usługi, Bank powiadomi o tym Kredytobiorcę/Pożyczkobiorcę i przekaże informację o innym źródle danych, które będzie prezentować kursy walut na rynku międzybankowym.

[...]

5. Kurs kupna dewiz liczony jest według wzoru [Kurs średni Banku - połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku]. Kurs sprzedaży dewiz liczony jest według wzoru [Kurs średni Banku + połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku].

[...]

8. Informacja o wysokości obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz oraz o wysokości średniego kursu Banku i spreadu walutowego walutowego prezentowana jest w Tabeli, o której mowa w ust. 1. Tabela ta publikowana jest w każdy dzień roboczy, co najmniej raz dziennie i dostępna jest w oddziałach Banku, na stronie internetowej Banku i w usługach bankowości elektronicznej”.

Jednocześnie w ww. wzorcach umów znajdowało się również postanowienie o treści:

„Spłata rat kapitałowo-odsetkowych z rachunku prowadzonego w PLN jest dokonywana po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla ... publikowanego w ostatniej Tabeli kursów Banku, obowiązującej w dniu spłaty”.

Pismami z dnia 12 sierpnia 2016 r. oraz 23 września 2016 r. Bank przekazał następujące stanowisko m.in.:

- Sformułowanie „raz dziennie” oznacza minimum jedną tabelę kursową, w której prezentowane są ustalone przez Bank kursy obowiązujące danego dnia. Pierwsza tabela kursowa jest tworzona codziennie w dni robocze przed godziną 8:00. Tabela jest publikowana niezwłocznie po jej utworzeniu.

- Tabela jest dostępna w momencie otwarcia oddziałów w systemach informatycznych Banku, w których wykonywane są transakcje walutowe. Tabela ta jest również publikowana na tablicach informacyjnych w oddziałach Banku, na stronie internetowej Banku oraz w usługach bankowości elektronicznej.

- Z uwagi na wahania kursów walutowych występujących w ciągu dnia, najczęściej w Banku obowiązują każdego dnia kolejno 3 tabele kursowe:

a) pierwsza publikowana przed godziną 8:00,

b) druga po otwarciu europejskich rynków walutowych (standardowo po godzinie 10:00),

c) trzecia przed zakończeniem dnia roboczego (standardowo po godzinie 15:00), jest w niej uwzględniany bieżący kurs NBP opublikowany danego dnia.

- Możliwa jest sytuacja, w której z uwagi na niewielką zmienność kursów walutowych danego dnia, będzie obowiązywać tylko jedna tabela lub dwie tabele kursowe, a także inna sytuacja, kiedy ze względu na istotne wahania będą obowiązywać więcej niż trzy tabele kursowe.

- Bank ustala kurs w oparciu o kursy na rynku międzybankowym, nie bazując jednak na publikacjach na stronie internetowej Reuters (strona ma wyłącznie charakter informacyjny), a korzystając z systemu transakcyjnego dostępnego dla banków oraz innych instytucji będących profesjonalnymi uczestnikami rynków.

- W Banku nie obowiązują sztywno ustalone godziny, o których musi zostać utworzona i opublikowana tabela kursowa, przy czym co do zasady pierwsza tabela publikowana jest przed godziną 8:00.

- Konsumenci nie mają wpływu na treść postanowień dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów walut obcych w tabeli kursowej. Bank nie dopuszcza negocjowania sposobu ustalania wysokości kursów walut obcych, z tego względu, że ustalając kursy walut stosuje jednolite zasady.

- „Kursy na rynku międzybankowym” to ceny kupna lub sprzedaży walut obcych, jakie banki i inne instytucje finansowe na całym świecie wystawiają w systemach transakcyjnych. Ceny na rynku międzybankowym w istocie nie są ustalane (tak jak ustalane są kursy w tabelach kursowych banków), ale kształtowane.

- Bank korzysta głównie z systemu Thomson Reuters Dealing, a dodatkowo pomocniczo z Bloomberg Terminal. Konsumenci nie mają dostępu do danych znajdujących się w systemach transakcyjnych wskazanych powyżej. Korzystanie z tych systemów jest odpłatne, niezbędne jest wykupienie licencji uprawniającej do korzystania z danego serwisu. Bank nie może zapewnić klientom dostępu do tych systemów transakcyjnych.

Zgodnie z treścią art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (dalej także „kc”). Pod pojęciem tego typu postanowień (określanych również jako „abuzywne”), na gruncie powyższego przepisu należy rozumieć postanowienia, które **kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy**. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

A zatem, dla stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcach umów zawieranych z konsumentami¹ niedozwolonych postanowień umownych niezbędne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia poniższych przesłanek:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- postanowienia stosowane przez przedsiębiorcę nie są indywidualnie uzgodnione,
- kwestionowane postanowienie nie określa głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że nie zostało sformułowane w sposób jednoznaczny,
- postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumenta rażąco naruszając jego interesy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów posiada możliwość oceny, czy dane postanowienie spełnia przesłanki określone w art. art. 385¹ § 1 kc, na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - tj. w szczególności na gruncie art. 23b uokik, zgodnie z którym Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik.

Status przedsiębiorcy

Bank prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 8723. Posiada zatem status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 1829). W konsekwencji dysponuje także statusem przedsiębiorcy na gruncie unormowania art. 4 pkt 1 uokik.

¹ Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ kc w związku z art. 4 pkt 12 uokik).

Brak indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przestanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta bowiem obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

Główne świadczenia stron

Za główne świadczenia stron umowy kredytu należy uznać świadczenie kredytodawcy polegające na przekazaniu kwoty kredytu i świadczenie kredytobiorcy polegające na spłacie kwoty kredytu wraz z wynagrodzeniem. W ocenie Prezesa Urzędu, przedmiotowe postanowienia nie określają zatem głównych świadczeń stron. Postanowienia określające zasady ustalania kursu wymiany walut, choć związane z ww. świadczeniami, odnoszą się jedynie do tego, jak ma być ustalana ich wysokość.

Niemniej jednak, należy mieć na uwadze, że kwestionowane klauzule są niejednoznaczne. O ich niejednoznaczności przesądza fakt, że konsumenci - nawet jeśli literalnie rozumieją kwestionowane postanowienia - nie są w stanie ocenić i zweryfikować poprawności wysokości ustalonego przez Bank wynagrodzenia, które ten zastrzeże z tytułu uprawnienia do ustalania kursu wymiany walut.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04 (Lex nr 159111).

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ kc wskazując, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków słabszej strony, czyli konsumenta.

Analizowane w niniejszym stanie faktycznym postanowienia mogą przyznawać Bankowi uprawnienie do dowolnego wpływania na wysokość świadczeń ustalonych w umowie. Kursy zarówno kupna, jak i sprzedaży waluty, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, określane są każdorazowo w Tabeli kursów Banku sporządzanej przez Bank, przy czym sposób ustalenia tych kursów jest niejasny, a dodatkowo zależy od czynników arbitralnie przyjętych przez Bank. Oznacza to, że w omawianym przypadku przedsiębiorcy została przyznana jednostronna możliwość ustalania kryteriów oddziałujących na wysokość świadczenia stron. W niniejszej sprawie zatem za możliwe naruszenie dobrych obyczajów Prezes UOKiK przyjmuje tworzenie postanowień umownych, które mogą godzić w równowagę kontraktową stron, zaś rażące naruszenie interesów może

polegać na wprowadzeniu daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. W ocenie Prezesa Urzędu, ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy powinny być oparte na obiektywnych i dostępnych dla konsumenta kryteriach, a sposób ich ustalania musi być możliwy do zweryfikowania przez konsumenta pod kątem prawidłowości.

Ad I.A

Podstawą wyliczeń dokonywanych przez Bank jest „kurs średni Banku”. Ustalany jest on w oparciu m.in. o „średni kurs walutowy dla poszczególnych walut na rynku międzybankowym”. Co prawda, Bank wskazuje, że „stanowi on średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży danej waluty, oferowanych przez profesjonalnych użytkowników rynku walutowego” i prezentuje wzór niezbędny do wyliczenia tej danej ($[\text{kurs kupna} + \text{kurs sprzedaży}]/2$), jednak postanowienie to jedynie pozornie precyzuje sposób ustalania kursu średniego Banku. Na wstępie należy zauważyć, że brak jest definicji „średniego kursu walutowego dla poszczególnych walut na rynku międzybankowym”. Pojęcie to nie znajduje odzwierciedlenia w przepisach prawa ani w żadnych innych obiektywnych i dostępnych źródłach informacji. Jednocześnie wyrażenie, którym posługuje się Bank o treści „profesjonalni użytkownicy rynku walutowego” nie zostało w żaden sposób wyjaśnione i pozostawia wątpliwości interpretacyjne. Omawiane postanowienie zawiera zatem nieprecyzyjne i niejasne sformułowania. Wskaźnik - jakim jest „kurs średni Banku” - stanowiący podstawę ustalania kursów walut obcych, nie podlega weryfikacji i wyznaczany jest przez Bank w sposób dowolny w oparciu o niemożliwe do identyfikacji kryteria. Co za tym idzie, konsumenci nie mają możliwości skontrolowania prawdziwości i poprawności prezentowanych przez Bank danych.

Co równie istotne, Bank zastrzegł także, że „wartość kursu średniego Banku publikowanego w Tabeli, o której mowa w ust. 1, może odbiegać o nie więcej niż 1% od kursów prezentowanych na stronie internetowej Reuters”. Niezależnie od zakwestionowanej w następnych akapitach możliwości odwołania się przez Bank do niejednoznacznego i nieweryfikowalnego źródła, jakim jest „strona internetowa Reuters”, omawiane postanowienie budzi dodatkowe zastrzeżenia Prezesa UOKiK. Bank nie przedstawił okoliczności ani przesłanek, które pozwoliłyby ustalić, w jaki sposób w konkretnym przypadku ukształtuje się wartość kursu średniego Banku w odniesieniu do kursów prezentowanych na stronie internetowej Reuters. Konsumenci nie są w stanie przewidzieć, jaka w określonym - istotnym dla nich - momencie będzie omawiana różnica. Istnieje uzasadnione ryzyko, że Bank będzie ustalał ww. daną w niemożliwy do zweryfikowania i dowolny sposób. Omawiane postanowienie może także sugerować konsumentom, że 1% stanowi całkowitą marżę Banku z tytułu ustalania kursów walut obcych, podczas gdy w rzeczywistości Bank ustanawia dodatkowo tzw. spread walutowy.

Ponadto, należy mieć na uwadze, że „kurs średni Banku”, zgodnie z kwestionowanym postanowieniem, powinien być wyliczany według wzoru: $[\text{kurs kupna} + \text{kurs sprzedaży}]/2$. Jednocześnie, kurs kupna dewiz liczony jest w oparciu o wzór: $[\text{Kurs średni Banku} - \text{połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku}]$, a kurs sprzedaży dewiz: $[\text{Kurs średni Banku} + \text{połowa spreadu walutowego publikowanego w Tabeli kursów Banku}]$. Oznacza to, że zgodnie z ww. postanowieniami, dla obliczenia kursu średniego Banku niezbędne są dane dotyczące kursów sprzedaży dewiz oraz kursów kupna dewiz, dla wyliczenia których konieczne jest posiadanie danej na temat kursu średniego Banku. Rodzi to uzasadnione wątpliwości co do możliwości samodzielnego dokonania takich obliczeń przez konsumentów.

Co równie istotne, zgodnie z kwestionowaną klauzulą „Kursy walutowe na rynku międzybankowym dla poszczególnych walut są prezentowane na stronie internetowej Reuters”. Jednocześnie, nigdzie nie zostało sprecyzowane, w jaki sposób należy rozumieć sformułowanie „strona internetowa Reuters” (m.in. brak jest jakiegokolwiek informacji na temat tego, która dokładnie strona internetowa stanowi źródło ustalania kursów walut

w Banku i z jakiego konkretnie serwisu Bank korzysta). Nie jest również jasne i określone, czy pod pojęciem „strona internetowa Reuters” rozumieć należy stronę internetową www.reuters.pl, stronę internetową www.reuters.com czy jakąkolwiek inną stronę internetową. Bank posługuje się niejednoznacznym, niezrozumiałym i niejasnym dla konsumentów wyrażeniem. Ponadto, jak wynika z informacji przekazanych przez Bank, ustala on kursy walut w oparciu o kursy kształtowane na „rynku międzybankowym”, nie bazując na publikacjach dostępnych na stronie internetowej Reuters (jak wskazał Bank - strona ma wyłącznie charakter informacyjny). Przy ustanawianiu kursów walut, Bank korzysta z systemów transakcyjnych dostępnych wyłącznie dla banków oraz innych instytucji będących profesjonalnymi uczestnikami rynku (tj. Thomson Reuters Dealing i Bloomberg Terminal). Oznacza to, że konsumenci nie mają możliwości, na podstawie kwestionowanych klauzul, samodzielnego ustalenia, w oparciu o które serwisy Bank dokonuje wycień. Co równie istotne, konsumenci nie mają dostępu do danych znajdujących się w systemach transakcyjnych, zatem nie mogą zweryfikować prawdziwości i poprawności danych prezentowanych przez Bank. Rodzi to uzasadnione ryzyko, że kursy dewiz są ustalane w arbitralny i nieprzewidywalny dla konsumentów sposób. W ocenie Prezesa Urzędu, Bank ustalając kursy walut obcych, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, musi opierać się na obiektywnych, dostępnych i możliwych do zweryfikowania przez konsumenta danych.

Na mocy omawianej klauzuli Bank zastrzegł również, że „jeśli z jakiegokolwiek przyczyny kursy walutowe na stronie Reuters przestaną być dostępne np. w związku z zaniechaniem przez Reuters świadczenia tej usługi, Bank powiadomi o tym Kredytobiorcę/Pożyczkobiorcę i przekaze informację o innym źródle danych, które będzie prezentować kursy walut na rynku międzybankowym”. Wątpliwości interpretacyjne budzi sformułowanie „jeśli z jakiegokolwiek przyczyny kursy walutowe na stronie Reuters przestaną być dostępne”. Bank jedynie przykładowo wskazał, że wyrażenie to odnosi się do zaniechania przez Reuters świadczenia tej usługi, jednocześnie pozostawiając katalog okoliczności, które zostaną przez Bank uznane za brak dostępu do kursów prezentowanych przez Reuters, za otwarty. Bank nie wskazał przy tym, o jakiego rodzaju niedostępność mogłoby chodzić (czasową, trwałą, techniczną itp.). W ocenie Prezesa Urzędu, posługiwanie się przez Bank niejasnymi i nieprecyzyjnymi określeniami, rodzi uzasadnione ryzyko, że Bank w dowolnym, niemożliwym do przewidzenia przez konsumenta momencie, będzie mógł wybrać inne źródło danych, z którego skorzysta. Konsument nie ma przy tym żadnej gwarancji i pewności, że wybrane przez Bank źródło będzie obiektywne, dostępne i możliwe do weryfikacji. W ocenie Prezesa Urzędu, w omawianym przypadku konsument może być narażony na nieprzewidywalne zmiany dotyczące istotnego parametru umownego, bez możliwości zweryfikowania ich zasadności w oparciu o jakiegokolwiek obiektywne kryteria. Należy także podkreślić, że omawiane postanowienie przyznaje Bankowi uprawnienie do arbitralnego i dowolnego wyboru innego źródła danych, w oparciu o które ustalane są kursy walut w Banku, natomiast konsument nie ma żadnego wpływu na tę decyzję. Nie bez znaczenia pozostaje również to, że Bank nie wskazał, w jaki sposób oraz w jakim czasie przekazałby konsumentom informację na temat źródła danych stanowiących podstawę ustalania kursów walut w przypadku braku możliwości korzystania ze strony internetowej Reuters.

Ad I.B

Co nie mniej istotne, informacje o wysokości obowiązujących w Banku kursów kupna i sprzedaży dewiz oraz o wysokości średniego kursu Banku i spreadu walutowego prezentowane są w Tabeli kursów Banku. Tabela ta, zgodnie z postanowieniami zawartymi we wzorcu aneksu, publikowana jest w każdy dzień roboczy, co najmniej raz dziennie i dostępna jest w oddziałach Banku, na stronie internetowej Banku i w usługach bankowości elektronicznej. Jednocześnie, postanowienia zawarte we wzorcu aneksu nie precyzują, w którym dokładnie momencie (tj. o której konkretnie godzinie) Tabela ta jest publikowana i jaka liczba Tabel będzie obowiązywać w danym dniu. Co więcej, nie jest

również określone, w oparciu o dane z której konkretnie godziny Tabela jest sporządzana. We wzorcach umów znajduje się postanowienie o treści: „Spłata rat kapitałowo-odsetkowych z rachunku prowadzonego w PLN jest dokonywana po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla ... publikowanego w ostatniej Tabeli kursów Banku, obowiązującej w dniu spłaty”. Postanowienie to również nie precyzuje, ile Tabel będzie obowiązywać w danym dniu.

W konsekwencji konsumenci nie otrzymują jasnej i jednoznacznej informacji na temat tego, jaka konkretnie liczba Tabel będzie obowiązywać danego dnia oraz o której godzinie będą one publikowane. Co równie istotne, konsumenci nie wiedzą w odpowiednim momencie, w oparciu o które dane zostaną dokonane przeliczenia rat kapitałowo-odsetkowych. Oznacza to, że na mocy kwestionowanej klauzuli Bank przyznaje sobie prawo do ustalania dowolnej liczby Tabel obowiązujących w każdym dniu roboczym w zależności od własnych potrzeb i korzyści. Istnieje więc możliwość, że Bank będzie narzucać konsumentom takie dane, które będą dla niego najkorzystniejsze. Tym samym, omawiane postanowienie pozwala Bankowi na swobodne i arbitralne kształtowanie wysokości zadłużenia konsumentów.

Powyższe może prowadzić do wniosku, że postanowienia stosowane przez Bank dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut wskazane w pkt I.A oraz pkt I.B sentencji postanowienia mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszać interesy konsumentów. Analizowane postanowienia mogą wprowadzać rażącą dysproporcję praw i obowiązków stron, przyznając jedynie jednej z nich uprawnienie do dowolnego ustalania kryteriów wpływających na wysokość świadczeń stron, przy jednoczesnym odebraniu drugiej stronie możliwości do weryfikowania poprawności działania silniejszej strony umowy.

Reasumując, informacje będące w posiadaniu Prezesa Urzędu dają podstawę do przyjęcia, iż stosowane przez Bank postanowienia wzorców umownych opisane w sentencji niniejszego postanowienia, mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Mając powyższe na uwadze, postanawia się jak w sentencji.

Na niniejsze postanowienie zażalenie nie przysługuje.

Otrzymuje:

1. Bank Zachodni WBK Spółka Akcyjna
ul. Rynek 9/11
50-950 Wrocław
2. a/a

